

UDENRIGSMINISTERIET
Center for Europa og Nordamerika

EKN, sagsnr.: 2019-417
Den 16. maj 2019

Rådsmøde (udenrigsanliggender - handel) den 27. maj 2019

SAMLENOTAT

1. Modernisering af WTO	2
2. EU-USA handelsrelationen	4
3. Frihandelsaftale og investeringsbeskyttelsesaftale mellem EU og Vietnam.....	6

1. Modernisering af WTO

KOM-dokument foreligger ikke.

Revideret notat.

1. Resumé

På rådsmødet (udenrigsanliggender – handel) den 27. maj ventes en orientering om status for moderniseringen af WTO. Fortsatte uenigheder blandt WTO's medlemmer betyder, at appelorganet formentlig ikke vil være funktionsdygtigt efter december 2019. EU søger i samarbejde med en række andre WTO-medlemmer fortsat at finde løsninger, der kan sikre opbakning til WTO og appelorganet. Behovet for modernisering af WTO skal blandt andet ses i lyset af begrænsede fremskridt i de multilaterale forhandlinger, mens der dog kan spores momentum ift. national regulering af tjenesteydelser og e-handel, som drøftes i grupper af interesserede medlemmer.

2. Baggrund

Uenigheder blandt WTO's medlemmer kombineret med den aktuelle handelskonflikt mellem USA og Kina lægger pres på det multilaterale handelssystem.

Krisen handler bl.a. om manglende fremdrift i forhandlingssporet samt behov for opdatering af WTO's regelsæt. Dertil kommer behov for en løsning på krisen i tvistbilæggesystemet. USA blokerer fortsat for nye dommerudnævnelser til appelorganet, men benytter fortsat tvistbilæggesystemet til at anlægge nye sager mod især Kina. Findes der ikke en løsning på krisen i appelorganet, vil der kun være ét medlem tilbage efter december 2019, og så vil appelorganet ikke længere kunne fungere. Derudover kritiserer USA med støtte fra bl.a. EU, at visse WTO-medlemmer (især Kina) ikke overholder WTO's regler ift. notifikationer og transparens. Dertil kommer spørgsmålet om, hvilke udviklingslande der reelt har behov for lempelige handelsvilkår, og hvilke der som stærke vækstøkonomier ikke længere bør kunne påberåbe sig udviklingsstatus.

EU spiller fortsat en aktiv og konstruktiv rolle i moderniseringsprocessen. EU har sammen med en række andre WTO-medlemmer fremsat forslag om modernisering af tvistbilæggesystemet som bidrag til en løsning på krisen i appelorganet. Med sigte på bedre at kunne håndtere unfair handelspraksis har EU, USA og Japan fremsat forslag vedrørende efterlevelse af regler om notifikation og transparens. Gennem dette trilaterale samarbejde sigtes også på at fremsætte forslag om regler for industrisubsidier. I forhold til spørgsmålet om handelsvilkår for udviklingslandene er det EU's holdning, at der i højere grad skal differentieres mellem landene. Gennem omfattende bilateral dialog med andre WTO-medlemmer, herunder USA og Kina, arbejder EU for at opnå opbakning til sine tekstforslag og generel fremdrift i moderniseringsbestræbelserne.

Behovet for modernisering af WTO skal blandt andet ses i lyset af de begrænsede fremskridt i de multilaterale forhandlinger, herunder vedrørende fiskerisubsidier. Til gengæld kan der spores momentum i drøftelserne vedr. e-handel og national regulering af tjenesteydelser, hvor sigtet er fælles regler i WTO-sammenhæng. Disse drøftelser finder sted i grupper af interesserede WTO-medlemmer

3. Formål og indhold

Rådet ventes på baggrund af en orientering fra EU-Kommissionen at drøfte situationen i WTO, herunder EU's indsats i forhold til modernisering af WTO-systemet med særlig fokus på at løse krisen i appelorganet.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal i henhold til TEUF artikel 207, jf. artikel 218, godkende eventuelle aftaler, som EU indgår i regi af WTO.

5. Nærhedsprincippet

EU har enekompetence på området for den fælles handelspolitik, og det er derfor alene EU, der kan indgå aftaler, herunder i WTO. Det er på den baggrund regeringens vurdering, at nærhedsprincippet er overholdt.

6. Gældende dansk ret

Forhandlingsemnerne i WTO forudses ikke at medføre ændringer af dansk lovgivning.

7. Konsekvenser

Generelt ventes handelsliberalisering i regi af WTO at få positive samfundsøkonomiske og erhvervsøkonomiske konsekvenser i form af bl.a. øget eksport, øget vækst, højere lønninger og et større beskatningsgrundlag.

8. Høring

Handelspolitisk Specialudvalg har været løbende inddraget. Erhvervs-, arbejdstager- og civilsamfundsorganisationer konsulteres løbende om forhandlingerne i WTO i regi af det såkaldte Beach Club-forum.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der er i Rådet bred opbakning til, at EU fortsat skal fremme et stærkt og regelbaseret multilateralt handelssystem samt spille en aktiv og central rolle i WTO.

10. Regeringens generelle holdning

I overensstemmelse med relevante folketingsvedtagelser, herunder senest V83 af 3. juni 2013, bakker regeringen stærkt op om WTO og det multilaterale handelssystem som det bedste og mest effektive værn imod protektionisme.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg.

Sagen har tidligere været forelagt udvalget til orientering den 2. november 2018 og den 8. februar 2019.

2. EU-USA handelsrelationen

KOM-dokument foreligger ikke

Nyt notat

1. Resumé

På rådsmødet (udenrigsanliggender – handel) den 27. maj ventes en generel drøftelse af det transatlantiske handelsforhold herunder status for de aktuelle drøftelser om indledning af forhandlinger om bl.a. en aftale om afskaffelse af told på industrivarer. Kommissionen ventes også at orientere om den videre proces efter afgørelserne i WTO's appelorgan om statsstøtte til Airbus (EU) og Boeing (USA) samt den amerikanske forvaltning af Helms-Burton loven, der muliggør søgsmål mod europæiske virksomheder i Cuba.

2. Baggrund

Præsident Trump og kommissionsformand Juncker blev i juli 2018 enige om en fælleserklæring om at øge handelssamarbejdet, hvilket afværgede en eskalering af handelskonflikten mellem EU og USA som følge af amerikanske toldforøgelser på europæisk stål og aluminium. Den amerikanske administration meddelte i januar formelt Kongressen målsætningen om at indlede forhandlinger med EU. Tilsvarende vedtog Rådet med kvalificeret flertal to forhandlingsdirektiver den 15. april om hhv. en toldliberaliseringsaftale på industrivarer og en aftale om overensstemmelsesvurderinger. Det er endnu uklart, hvornår de egentlige forhandlinger kan indledes, idet en afklaring af de betragtelige forskelle i EU og USA's forhandlingsmandater afventes. Forhandlingerne ventes imidlertid at blive vanskelige, også i lyset af de fortsatte amerikanske trusler om straffetold på biler.

Til den vanskelige handelspolitiske relation mellem EU og USA føjer sig nu også håndteringen af afgørelserne fra WTO's appelorgan om statsstøtte til producenter af store civile fly. USA indledte i 2004 en sag mod EU for at yde statsstøtte til Airbus, mens EU i 2005 indledte en lignende sag mod USA vedrørende Boeing. Sagerne er pga. den politiske, økonomiske og strategiske betydning blevet kaldt de største i WTO's historie. WTO's appelorgan har nu truffet endelig afgørelse i begge sager og har givet hhv. USA og EU medhold på flere punkter. Dermed har begge parter i henhold til WTO-reglerne ret til at pålægge compensationstold på modpartens produkter, hvis der ikke kan findes en forhandlet løsning. Et WTO voldgiftspanel er i færd med at opgøre størrelsen af de to parters compensationstold. I afventning af panelets beløbsudmåling har både USA og EU offentliggjort foreløbige bruttolister med varer, der vil kunne pålægges told. EU arbejder dog målrettet for en forhandlet løsning i fælles transatlantisk interesse.

Endelig gennemførte den amerikanske administration den 2. maj 2019 en fuld aktivering af kapitel III i den såkaldte Helms-Burton lov, hvilket ventes at ramme europæiske virksomheder. Aktiveringen gør det muligt for amerikanske borgere at sagsøge virksomheder, der opererer på områder, der blev eksproprieret under Castro-styret. Stramningen er samtidig en ændring i den principielle tilgang til håndhævelse af ekstraterritoriale virkninger af sanktioner. Kommissionen overvejer på den baggrund, hvordan EU bedst skal reagere.

3. Formål og indhold

Rådet ventes på baggrund af en orientering fra Kommissionen om status for indledning af forhandlinger mellem EU og USA om bl.a. industriliberiseringsaftale, den videre proces efter afgørelserne om statsstøtte til Airbus/Boeing samt den amerikanske forvaltning af Helms-Burton loven, at drøfte den videre håndtering af de transatlantiske handelsrelationer.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Punktet er ikke i sig selv blevet drøftet i Europa-Parlamentet.

5. Nærhedsprincippet

Punktet har ikke betydning for nærhedsprincippet.

6. Gældende dansk ret

Punktet har ikke konsekvenser for dansk ret.

7. Konsekvenser

Drøftelsen forventes ikke i sig selv at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Forhandlingsdirektiverne vedrørende afskaffelse af industritold og overensstemmelsesvurderinger har været i høring i Handelspolitisk Specialudvalg inklusiv erhvervs- og civilsamfundsorganisationer. De europæiske varelister i relation til Airbus/Boeing-sagen har været i høring hos de danske erhvervsorganisationer.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes generel opbakning blandt EU's medlemslande til Kommissionens linje over for USA. Langt størstedelen af EU's medlemslande har støttet at indlede forhandlinger om en aftale om industriforhandlinger og overensstemmelsesvurderinger med USA.

I relation til Helms-Burton loven og Airbus/Boeing-sagen forventes visse medlemslande at ytre bekymringer om udsigten til, at eksportvirksomheder kan lide tab.

10. Regeringens generelle holdning

Det er regeringens holdning, at EU bør føre en konstruktiv handelsdialog med USA. Det er i den forbindelse afgørende, at EU tilstræber en fælles linje og taler med én stemme. Regeringen lægger vægt på, at en eventuel handelsaftale med USA er i overensstemmelse med WTO's regler og forpligtelser. Regeringen støtter, at EU tager de nødvendige skridt for at beskytte egne økonomiske interesser i handelsrelationen med USA.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Folketinges Europaudvalg er løbende blevet orienteret om det transatlantiske handelsforhold, senest den 8. februar 2019, hvor udvalget blev forelagt forhandlingsdirektiver om hhv. en aftale om toldreduktion på industrivarer og en aftale om overensstemmelsesvurderinger til forhandlingsoplæg.

3. Frihandelsaftale og investeringsbeskyttelsesaftale mellem EU og Vietnam

KOM (2018) 0691 - 0694

Nyt notat

1. Resumé

Kommissionen har fremlagt udkast til beslutninger om undertegnelse og indgåelse af henholdsvis EU's frihandelsaftale og investeringsbeskyttelsesaftale med Vietnam. Forhandlingerne om en samlet EU-Vietnam frihandels- og investeringsbeskyttelsesaftale blev afsluttet i december 2015, men aftaletekstens bestemmelser om investeringsbeskyttelse blev siden genåbnet og gjort til genstand for en separat aftale, der følger EU's moderne principper for tvistbilæggelse. Rådet ventes at have en politisk drøftelse af aftalerne med henblik på vedtagelse af aftalerne på et senere rådsmøde. Regeringen bakker op om aftalerne.

2. Baggrund

Rådet bemyndigede i 2007 Kommissionen til at indlede frihandelsforhandlinger med ASEAN-landene. I lyset af vanskeligheder med den regionale tilgang til forhandlingerne besluttede Rådet i december 2009 i princippet at igangsætte bilaterale forhandlinger med de enkelte ASEAN-lande om frihandelsaftaler, der kunne anvendes som "byggeblokke" til en regional EU-ASEAN frihandelsaftale på et senere tidspunkt. I maj 2012 bemyndigede Rådet Kommissionen til at indlede bilaterale forhandlinger med Vietnam om en frihandelsaftale, og i oktober 2013 blev forhandlingerne udvidet til også at omfatte investeringsbeskyttelse.

Der blev i første omgang opnået enighed mellem EU og Vietnam om en samlet aftale i december 2015. Forhandlingerne om investeringsbeskyttelsesbestemmelserne blev imidlertid efterfølgende genåbnet med henblik på at reflektere udviklingen af EU's koncept for tvistbilæggelse i form af investeringsdomstolssystemet (ICS) svarende til handels- og investeringsaftalen med Canada (CETA) og Singapore-aftalerne. Disse forhandlinger afsluttedes i juli 2018, og resultatet heraf er udskilt i en separat investeringsbeskyttelsesaftale.

Frihandelsaftalen omfatter alene emner under EU's enekompetence, hvorfor denne aftale vil kunne ratificeres af EU, når Rådet har truffet afgørelse om godkendelse og Europa-Parlamentet har givet samtykke til aftalen. Rådet træffer beslutning efter reglerne om kvalificeret flertal.

Aftalen om investeringsbeskyttelse vil – ud over godkendelse i Rådet og samtykke fra Europa-Parlamentet - skulle ratificeres af alle EU's medlemsstater. Rådet træffer beslutning ved enstemmighed om denne aftale.

Kommissionen har fremlagt udkast til beslutninger om undertegnelse og indgåelse af både frihandelsaftalen og investeringsbeskyttelsesaftalen. De to aftaler ventes vedtaget på et senere rådsmøde, når den juridisk-lingvistiske gennemgang er afsluttet.

3. Formål og indhold

Rådet ventes at drøfte resultatet af forhandlingerne med Vietnam og de fremlagte udkast til beslutninger. De to aftaler indebærer blandt andet:

- Afskaffelse af told på 65% af EU's eksport til Vietnam ved ikrafttræden og afskaffelse af næsten al told inden for en tiårig overgangsperiode.

- Stort set al EU's told på varer fra Vietnam vil blive afviklet gradvist over en 7-årig periode. Der vil være kvoter for enkelte sensitive landbrugsprodukter.
- Reduktion af tekniske handelshindringer og barrierer inden for en lang række områder herunder forpligtigelse for Vietnam til at anvende internationale standarder i udarbejdelse af national regulering og forenkling af handel med plante- og dyreprodukter.
- Bedre adgang for EU virksomheder til at byde på offentlige udbud.
- Forbedret markedsadgang for en række tjenesteydelser herunder inden for miljø, banksektoren og maritim transport.
- Højt beskyttelsesniveau for intellektuelle ejendomsrettigheder og forbedret beskyttelse af testdata for farmaceutiske produkter.
- Et robust kapitel om handel og bæredygtig udvikling med en lang række bindende forpligtigelser herunder vedrørende effektiv gennemførelse af en række ILO konventioner samt miljø- og klimaaftaler, herunder Parisaftalen.
- Gensidig beskyttelse af investeringer mellem Vietnam og EU med investeringsdomstolssystemet (ICS) - med appelmulighed - som grundsten. Aftalen om investeringsbeskyttelse fastslår endvidere staternes ret til at regulere på områder som miljø, sundhed, forbrugerbeskyttelse, arbejdstagerrettigheder mv.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal i henhold til TEUF artikel 207, jf. artikel 218, godkende aftalerne.

5. Nærhedsprincippet

EU har enekompetence på området for den fælles handelspolitik, og det er derfor alene EU, der kan indgå handelsaftaler med tredjelande. Investeringsbeskyttelsesaftalen indeholder både elementer med fællesskabskompetence og elementer med blandet kompetence. Det er på den baggrund regeringens vurdering, at nærhedsprincippet er overholdt.

6. Gældende dansk ret

Aftalerne forventes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser.

7. Konsekvenser

Aftalerne forventes at få positive samfundsøkonomiske og erhvervsøkonomiske konsekvenser i form af bl.a. øget eksport, øget vækst, lavere forbrugerpriser og et større beskatningsgrundlag.

For så vidt angår de statsfinansielle konsekvenser, forventes disse hovedsageligt at ske indirekte via EU-budgettet i form af lavere toldindtægter. Kommissionen anslår, at EU's samlede tab af toldindtægter ved fuld implementering af handelsaftalen kan beløbe sig til 12,7 mia. kr. Lavere egne indtægter til EU-budgettet vil alt andet lige medføre et højere dansk bidrag. Dog berøres danske offentlige indtægter også direkte, idet 20 procent af toldprovenuet går til de enkelte medlemslande. De statsfinansielle virkninger af lavere toldindtægter ventes dog på sigt at blive modvirket af øget vækst og beskatningsgrundlag.

I forhold til investeringsbeskyttelse vil det kunne have direkte eller indirekte statsfinansielle konsekvenser for Danmark i form af betaling af erstatning, såfremt en investor skulle få medhold i en sag mod Danmark eller EU.

Aftalerne forventes umiddelbart ikke at have konsekvenser for miljøet eller beskyttelsesniveauet. Udmøntningen af frihandelsaftalens bestemmelser på området for bæredygtig udvikling kan dog på sigt have positive konsekvenser for miljøet og beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Handelspolitisk Specialudvalg orienteres løbende om EU's igangværende frihandelsforhandlinger.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes generel opbakning til undertegnelse og indgåelse af aftalerne med sigte på endelig vedtagelse uden yderligere debat på et snarligt efterfølgende rådsmøde.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen finder, at der er tale om to gode aftaler til gavn for danske virksomheder, investorer, forbrugere og arbejdstagere. Regeringen støtter, at aftalerne undertegnes og indgås med henblik på snarlig ikrafttræden.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg.

ASEAN-forhandlingerne, hvori forhandlingerne med Vietnam oprindelig indgik, blev forelagt til orientering for Folketingets Europaudvalg den 20. april 2007. Forhandlingerne om en specifik frihandelsaftale med Vietnam blev forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering den 25. maj 2012.

Endvidere blev forhandlingerne om at udvide forhandlingerne med ASEAN-landene med investeringsbeskyttelse forelagt til orientering for Folketingets Europaudvalg forud for rådsmødet (udenrigsanliggender - handel) den 18. oktober 2013.

Udvalget er sidenhen blevet orienteret om EU's bilaterale forhandlinger med Vietnam den 14. november 2014 og den 20. november 2015.

Udvalget er desuden løbende blevet orienteret om status for EU's igangværende frihandelsaftaleforhandlinger med tredjelande, herunder med Vietnam, senest i forbindelse med handelspolitisk redegørelse den 8. februar 2019.